

ELEA RENKO

Minataron myöteeri

Minataron mysteeri

© 2021 Elea Renko

Kannen suunnittelu ja sisuksen taitto: Sormenjälkituotanto

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa.

ISBN 978-952-80-4858-9

ALKU

Näky Latviassa, Belgian mielenosoitusmatka, kirje.

Olin edennyt puoleen väliin seinää, kun pensaasta juoksi yhtäkkiä eteeni koira. Ja sitten perässä seurasi toinenkin, ruskea ja lyhytkarvainen. Ensimmäisenä juossut kaatui kyljelleen eteeni keskelle tietä, ja siitä alkoi vuotaa verta. Jälkimmäinen lönytteli sen viereen, nuuski kaatunutta hetkisen, muttei vaikuttanut vihaiselta. Oliko se kuitenkin purrut toista, vai mitä oli tapahtunut? Koira kääntyi ja hölkkäsi takaisin sinne mistä oli tullutkin. Seisoin paikallani ja tuijotin maassa makaavaa eläintä, sillä oli iso haava rinnassa. Verivana alkoi valua asfaltilla ja oli kohta saavuttanut tien reunan.

Vierelleni oli sillä aikaa kävellyt paikallinen nainen, joka katsoi koira ja totesi ystävällisesti,

ettei sitä voinut enää auttaa. Sitten hän jatkoi matkaansa. Muuten katu oli tyhjä. Aloin kävellä hitaasti eteenpäin katsellen edelleen koiraa. Se oli kuollut. Jatkoin matkaani pilvettömän taivaan alla. Jos olisin kävellyt kohdasta minuutinkin aiemmin, en olisi havainnut koiria lainkaan, sillä ne olivat liikkuneet äänettömästi. Miksi minun piti nähdä tämä epätoellinen kohtaaus?

Sitten koirista tulivat mieleen ystäväni Iriksen kaksi koiraa. Ei kai Irikselle olisi tapahtunut jotain? Minut valtasi pakottava tarve päästä tarkistamaan sähköpostini, sillä puhelimeni ei toiminut.

Galleriatalolle päästyäni olin jo varma, että jotain oli tapahtunut. Kysyin, missä voisin käyttää nettiä. Työntekijä vastasi, että galleriassa oli yksi kone, ja sänginsä sisälle. Sähköpostissani oli viesti Lenalta. Sen otsikko oli *Ikäviä uutisia*. Avasin viestin ihmeellisen rauhallisena ja luin.

Lena oli kirjoittanut viestin myöhään edellisenä iltana. Hän kertoi, että Iris oli poikkeuksellisesti päättänyt kävellä töihin, sillä aamu oli ollut kaunis pitkän sateisen kauden jälkeen. Erään alikulkutunnelin luona tuntematon mies oli hyökännyt hänen kimppuunsa ja lyönyt häntä useita kertoja kivellä. Iris oli löydetty menehtyneenä paikalta. Mies saatiin kiinni muutaman

tunnin kuluttua, sillä hän oli uhkaillut alueella useita muitakin naisia, ja poliisi oli saanut heiltä miehen tuntomerkit. Tämä oli ollut sekavassa mielentilassa, mutta tunnustanut teon, ja oli siten ainoa epäilty.

Istuin alas ja tavaasin viestin läpi muutamaan kertaan.

Kaikki oikeastaan alkoi siitä, kun olin tammi-kuussa ystävien yllytyksestä varannut ajan kuuluisalle selvänäkijälle. En ollut mitenkään varma, että uskoin selvänäkijöihin tai meedioihin, mutta olin utelias ja kiinnostunut ilmiöstä. Lisäksi kaikki tuntuivat nyt puhuvan kyseisestä naisesta. Niinpä eräänä päivänä kahlasin lumessa bussipysäkiltä kohti saamaani osoitetta. Asuntoa ei millään tahtonut löytyä, ja pelkäsin myöhästäväni sovitusta ajasta. Viimein pysähdyin rappukäytävässä oudon vanhanaikaisen oven taakse. Se oli nahkalla päällystetty ja jollain pehmeällä aineella vuorattu, ja muistutti pystyyn nostetun sohvan istuinta. Soitin ovikelloa ja avaamaan tuli pienikokoinen, viehättävä, noin seitsemänkymppinen nainen. Hän kutsui minut peremmälle, ja tunnustin pelänneeni, etten löytäisi perille. Nainen naurahti ja sanoi iloisesti, että ne löytävät, joilla on tarve. Menimme olohuoneeseen, joka oli täynnä huonekasveja sekä vanhoja huonekaluja, seinillä

riippui tauluja vieri vieressä. Nainen pyysi minua istumaan ja asettamaan käteni syliini kämmenet ylöspäin. Hän istui minua vastapäätä.

Näkijä naurahti, ja alkoi sitten hohottaa kunolla.

- Sä olet ihan pimee, hän sanoi. - Pähkähullu, hän täydensi tyytyväisenä.

Katsoin häntä ihmeissäni ja mietin, ettei vierailuni alkanut kovin lupaavasti. Sitten nainen vakavoitui hieman ja sanoi:

- Ehei, et ole mielisairas, en tarkoita sitä, hän hymyli.

- Ihan hyvällä hullu.

Minua ei naurattanut, mutta jotenkin vaikutti siltä, että hän parhaillaan katseli elämäni ikään kuin filminä edessään.

- Seuraava suhde, hän ei ole mikään linkkuveitsi.

Linkkuveitsi? Mietin, miten ketään voisi kuvata linkkuveitsenä. Terävä, taittuva, mukana kuljetettava, ovatko ne ihmisen ominaisuuksia? Nainen lisäsi, että mies olisi tumma. Tämän jälkeen hän vaihtoi aihetta ja sanoi, että tulee eteen ikävä asia kiven muodossa, ja miehen, jolla on kyttyräselkä. Tämä kuulosti sellaiselta sadulta, että melkein naurahdin. Mutta minusta oli alkanut tuntua voimakkaasti siltä, että nainen tiesi mistä puhui. Lopulta kiitin ja lähdin. Pitkästä aikaa minulla oli ih-

meen kevyt olo, kun kävelin kohti keskustaa. Muutaman kuukauden päästä sain Veronikalta viestin. Belgiassa olisi jokavuotinen mielenosoitus ydinaseita vastaan ja sinne on lähdössä bussi, lähtisinkö mukaan? Olin sattunut lainaamaan muutamaa viikkoa aiemmin kirjan nimeltä *Ihmisyys*. Minua kiinnosti, miten kirja voisi kiteyttää näin laajan käsitteen ja mistä kulmasta se ihmisyyttä lähestyisi. Kirjassa kuvailtiin useita ihmisen kauheita tekoja, kuten Hiroshiman asukkaiden kohtaloita. Eräänkin miehen oli kirjaimellisesti nähty kutistuneen puolta pienemmäksi säteilyn vaikutuksesta. Kaduilla oli juossut ihmisiä, joiden oli iho kuoriutunut pois, myös kasvoilta, paljastaen alta lihakset ja luut. Rakennusten seinille oli jäänyt vain kadulla kulkeneiden tummat varjot, itse kulkijat olivat kadonneet. Päätin lähteä Belgiaan.

Bussissa oli osallistujia ympäri maata, yhteensä viitisenkymmentä henkilöä. Vain yksi paikka oli jäänyt tyhjäksi. Meren ylittävällä lautalla valvottiin ja tanssittiin, niinpä unet jäivät monelta vähiin. Aamulla lähdettiin ajamaan eteenpäin.

Keskellä Ruotsia kuljettaja teki melko äkkinäisen jarrutuksen ja ohjasi auton tien sivuun. Kyytiin nousi vaalea rastahiuksinen poika. Hän kantoi mu-

kanaan kankaista olkalaukkua, ja meni istumaan vaapaalle paikalle. Suuntasimme kohti Kööpenhaminaa. Kaupungissa majapaikaksi oli sovittu etukäteen Ungdomshuset, iso ja korkea rujon näköinen tiilirakennus, entinen työväentalo, jossa järjestettiin paljon konsertteja. Se oli ollut paikallisten aktivistien ja punkkareiden käytössä jo 80-luvulta lähtien, ja saavuttanut euroopanlaajuisen maineen.

Illalla istuimme nuotiolla talon pihalla. Viereisen kaupan takapihalta löytyi poltettavaksi jätteeksi meneviä lastauslavoja. Ilta venyi taas pitkäksi, lopulta ryömimme makuupusseihimme, itse olin valinnut sängyksi tyhjän konserttilavan.

Se oli Saksassa jonkin huoltoaseman pihassa, kun kaaos alkoi saada valtaa suuressa ryhmässämme valvomisen ja autossa istumisen aiheuttaman levottomuuden takia. Huoltoaseman vessaan oli pitkä jono, joten osa meistä juoksi aseman viereiselle heinä näkumpareelle ja teki tarpeensa siellä, katsellen korsien seasta massiivista Autobahnia, jossa liikenne rullasi hurjaa vauhtia eri kaistoilla. Taivas oli kirkas ja ilmassa tuntui kevät. Bussissa me neljä kaverusta istuimme vastapäätä toisiamme ja pelasimme tauotta korttia. Peliin liittyi muitakin ja tunnelma nousi kattoon.

Käytävän toisella puolella vieressäni oli paikka va-

paana ja kyytiin liftannut poika tuli siihen istumaan. Tähän mennessä bussissa oli kulkenut huhu, jonka mukaan poika oli halunnut liftata pois maasta yhdestä syystä. Hän oli joutunut pilvenpolton vuoksi viranomaisten kanssa tekemisiin niin usein, että näiltä oli loppunut kärsivällisyys, ja pojalle oli annettu vain kaksi vaihtoehtoa, joko lähteä maasta tai mennä pakkohoitoon. Hänellä oli yllään vaaleansininen sairaalapaita nurin päin, joten oli epäselvää, oliko hän jo ollut hoidossa vai edustiko paita jotain uutta trendiä. Olkalaukussaan hänellä oli passi ja tupakkaa. Siinä istuessaan hän sai jonkinlaisen kohtauksen ja alkoi yhtäkkiä räpätä, se kuulosti upealta. Poika olisi mielestäni voinut mennä levyttämään vaikka heti, mutta pidin ajatukseni kuitenkin omana tietonani. Hän huomasi kuitenkin kiinnostukseni, ja virkkoi jotain. Tajusin heti, mitä hän tarkoitti. Jaloittelutauolla poika, hänen nimensä oli Amos, jumppasi ulkona bussin vieressä, seisoi käsillään ja taipui eri suuntiin, kuin, linkkuveitsi.

Evästauolla Aurora paloitteli omenaa linkkuveitsellään. Se olikin ainoa veitsi koko porukassa, itse en ollut muistanut ottaa mukaani mitään ruokailuvälineitä. Lainasin veistä ja voitelin leivän. Amoskin lainasi sitä. Tarjosimme leipää hänelle, sillä joko hän ei ollut muistanut ostaa ruokaa tai hänellä ei ol-

lut rahaa. Hän kiitti, katsoi silmiini ja pudotti sitten linkkuveitsen puseroni kaula-aukosta sisään.

Nyt kuvittelin olevani tarpeeksi selvillä siitä, mitä selvänäkijä oli tarkoittanut. Joskus joku esine voi unohtua elämästä vuosiksi, kunnes jälleen muistaa sen nimen ja olemassaolon, niin minulle oli käynyt linkkuveitsen kanssa.

Lopulta saavuimme Belgiaan ja vietimme iltaa isossa vallatussa talossa yhdessä koko bussiporukalla. Puolenyön jälkeen kävelimme kaanalin vartta pitkin ystäväni talolle, joka oli rakennettu samana vuonna, kun Belgia julistautui itsenäiseksi, 1830. Menin nukkumaan olohuoneen lattialle.

Ainoa ongelma oli, etten saanut unta. Lukemattomat tapahtumat pyörivät mielessäni. Lopulta viiden aikoihin aamuyöllä nukahdin. Ja sitten heräsin tunnin kuluttua, kuudelta. En ymmärtänyt miten se saattoi olla mahdollista. Vaihdoin asentoa ja pyöriskelin turhautuneena. Lopulta päätin pukeutua ja lähteä kävelemään ulos viereiselle kauppakadulle, jossa ihmiset parhaillaan suunnistivat töihinsä, ja rakennukset sekä raitiovaunut loistivat kultaisina aamuauringon osuessa niihin.

Kolmen yön lähes täydellinen unettomuus alkoi aiheuttaa haasteita. Elimistöni toimi ylikierroksilla, ruoka ei pysynyt sisällä, ja näläntunne

oli kadonnut. Päivisin osallistuimme mielenosoitus-päivään liittyviin luentoihin ja koulutuksiin. Kuulimme, että Naton tukikohtaa ympäröivän piikkilanka-aidan ylitse tulisi kiivetä käyttäen itsetehtyjä köysitikkaita, ja sitä harjoiteltiin. Tikkaat, joita kokeilin, olivat epäkunnossa ja puola luisui köydessä olevan solmun yli. Kiipeäminen tuntui pelottavalta.

Luennolla kerrottiin, että tukikohdassa on aiempina vuosina käytetty myös hevosia. Ne saataisivat vauhkoontua ja rynnistää väkijoukkoon. Vesitykeillä oli myös ammuttu, ja niiltä tuli koettaa suojautua istumalla maahan suojaten repullaan munuaisten kohtaa alaselässä. Munuaiset saattaisivat haljeta, jos painevesi osuisi niihin.

Entä kuinka tulisi kohdata tukikohdan henkilökunta, armeija? Sitä harjoiteltiin etukäteen myös, puolet ryhmästä edusti tiukkailmeisiä vartijoita, ja toinen puoli mielenosoittajia. En pystynyt väsymykseltäni puhumaan vartijaa esittävälle pojalle, joten otin vierestäni pöydältä muovivirusun ja ojen sin sen hänelle. Kyseinen aktivisti otti roolinsa tosissaan, ja nykäisi äkäisen näköisenä kukan pois kädestäni. Aloin itkeä. Vastanäyttelijäni huolestui ja jouduin kertomaan hänelle nolona, etten ollut nukkunut tarpeeksi. Ystäväni Helena katseli vieressä ja pyöritteli huolestuneena päätään.

Päivät kuluivat, bussiporukka piti edelleen hauskaa yhdessä. Kaupungissa oli paljon nähtävää, sillä se oli värikäs, täynnä pieniä keskiaikaisia taloja, kaanaaleja sekä opiskelijoita ja vaihtoehtoväkeä.

Sitten koitti h-hetki, päivä, jolloin mielenosoittajat yrittäisivät tunkeutua Naton tukikohtiin ympäri maata. Jo aikaisemmin osallistujat olivat saaneet valita, minne haluaisivat lähteä, Brysseliin Naton päämajalle vaiko esimerkiksi Kleine Brogel -nimiseen lentotukikohtaan, joka sijaitsi maaseudulla lehmälaitumien keskellä. Olin valinnut maaseudun. Eräs tuttu kertoi, että oli muutama vuosi aiemmin kiivennyt kyseisen tukikohdan aidan yli yöllä ja mennyt makaamaan kiitoradalle. Kukaan ei ollut huomannut.

Aamulla keräännyimme keskustaan erään rakennuksen pihalle. Bussiporukka näytti olevan rätiväsytynyt juhlimisesta. Olin nukkunut koko matkan ajan yhden tai kahden tunnin yöunet, ja pelkäsin lähinnä, että sydämeni pettäisi rasituksesta, sillä olin alkanut kokea jonkinlaisia rytmihäiriöitä. Olin myös laihtunut useita kiloja. Seisoessamme siinä ulkona isolla porukalla Helena kysyi minulta huolestuneena kovalla äänellä, kestäisinkö päivän tällaisessa kunnossa. Vikisin, että kyllä kestan,

vaikka itse asiassa puhuminenkin vaati melkoista ponnistelua. Yllätyksekseni liftaripoika Amoskin seisoi joukossa tuijottaen minua kirkkaansinisillä silmillään, ja katse porautui takaraivooni asti.

Istuimme jo bussissa, kun näimme ikkunasta, että sen alaosaan karrattiin pyörätuoleja. Mietimme, mihin ihmeeseen olimmekaan lupautuneet. Joku rankemmin juhlinut vitsaili hermostuneesti, että tuoleille olisi käyttöä jo nyt. Bussi lähti kiertelemään pikkuteitä Belgian maaseudulla yrittäen välttää poliisin tiesulut. Loputtomalta tuntuvan kissa- ja hiirileikin jälkeen pääsimme lopulta lähelle tukikohtaa, ja hyppäsimme ulos. Olimme nyt oman onnemme nojassa, emmekä tienneet, minkälaiset tapahtumat meitä odottaisivat. Piikkilankaa, hevosia, vesitykkeitä? Jossain rauhallisen pellon keskellä uinui tukikohta, jota kohti meidän tulisi edetä pienissä ryhmissä ja niin rivakasti, etteivät vartijat äkkäisi meitä. Ryhmässäni oli neljä henkilöä. Yhdeltä meistä pitkä bussissa istuminen oli jotenkin puuduttanut jalat, ja hän totesi pahoitellen, ettei pystynyt kävelemään kuin hyvin hitaasti. Niinpä vauhdikkaan sissityylisen rynnistämisen sijaan matelimekin etanan vauhtia keskellä peltoa, mistä meidät havaittaisiin hetkessä. Oli aivan hiljaista, ja kauempana laiturilla näkyi vain lehmiä märehimässä

heinää. Muut ryhmät olivat kadonneet salamannopeasti eri puolille aluetta. Vajaan puolen tunnin kuluttua retkueemme saavutti vihdoinkin tukikohdan aidan. Sotilaat olivat havainneet meidät jo kaukaa ja nauroivat aidan takana. Yhtäkkiä tv:n kuvausryhmäkin ilmestyi jostain viereemme.

Olimme saaneet mielenilmaisun järjestäjiltä flaaminkieliset kysymyslomakkeet, joista voisi esittää retorisia kysymyksiä sotilaille, tyyliin ”*Tiedättekö, että täällä säilytetään ydinaseita?*” Aloimme hitaasti tavata kysymyksiä flaamiksi tehden niin paljon virheitä, että puhettamme oli jokseenkin mahdoton ymmärtää. Toiselta puolelta kuului hervotonta ja hieman hämmentynyttäkin naurua. Ehkä sotilaat miettivät, miten joku voi raiskata kieltä tällä tapaa. Yritin pidätellä nauruani. Pohdimme, miten ihmeessä pääsisimme toiselle puolelle, sillä aita oli ainakin kaksi metriä korkea, sen yläosassa piikkilankaa ja vartijat kulkivat jatkuvasti vierellämme. Yksi meistä päätti sitten yrittää, asetteli ensin huolellisesti pehmeän tyynyn piikkilangan päälle ja sen jälkeen köysitikkaat. Vartijat katselivat vieressä. Tyttö kiipesi kömpelösti ylöspäin ja oli välillä takertua piikkilankaan. Sitten hän hyppäsi aidan toiselle puolelle. Kohta vartijat alkoivat auttaa meitä ylitse, ja me kiitimme kohteliaasti. Tilanne tuntui epätodelliselta. Lopulta olimme koko

Alona kävelee kadulla ja kohtaa yllättäen edessään raa'an näyn. Miksi hänen piti nähdä se, oliko se jokin merkki? Hän tulee siihen tulokseen, että Irikselle on tapahtunut jotain. Pian tämä osoittautuu todeksi, sillä Alonalle on saapunut sähköposti, jossa kerrotaan, että Iris on surmattu.

Jonkin ajan kuluttua posti tuo Alonalle Iriksen kirjoittaman dekkarikäsikirjoituksen. Hän alkaa lukea:

Minataron kaupungissa on tapahtunut kouluammuskelu, toimittajat Tom Tauber ja Mitra Holubova lähtevät raportoimaan aiheesta. Pikkuhiljaa tapahtumat alkavat vaikuttaa oudoilta, ja eläkkeellä oleva rikoskomisario Tuvilakin kiinnostuu tapauksesta.

Kolmikko päättyy Tšekkiin, missä seuraan liittyy myös Mitran prahalainen serkku Šárka. Ystävykset seikkailivat linnoissa ja Tšekin maaseudulla yrittäen samalla ratkaista arvoitusta.

Kirja on eräänlainen aikuisten Viisikko, sisältäen maagista realismia, historiaa sekä poliittista kannanottoa.

